

Spiegelschrift

[terug](#)

Spiegelschrift voorjaar 2000

Deze keer onder meer . . .

Het is al 25 jaar geleden dat een aantal Vrienden van het Spieghele de vereniging hebben opgericht waarvan nu ruim 750 bewoners van Het Spiegel lid zijn. Reden genoeg om een aardig feestje te vieren. En dat doen we dan ook: op 22 juni a.s. in het Willem de Zwijger College. In de eigentijdse omgeving van een modern computer leslokaal.

Dat laatste is niet zonder reden. Want daarmee willen we duidelijk maken dat we als Vereniging minder behoudend zijn dan sommigen wel eens denken. We gaan zelfs zover met onze tijd mee, dat we als een van de eerste wijkverenigingen in Nederland een website hebben laten maken, die als modern platform voor informatie en gemeenschapszin bevorderende communicatie kan dienen. Een interactief teken des tijds, op initiatief van uw bestuur namens de vereniging aangeboden aan alle bewoners van het Spiegel.

Een vijfde lustrum. Natuurlijk is dat voor onze voorzitter Dorothée Luykx een goede aanleiding om nog eens op een rij te zetten wat zij als belangrijkste bestaansrecht ziet van onze vereniging. En ook Gerard Langemeijer - één van onze meest enthousiaste spiegelvrienden - geeft nog eens aan, waarom het zo belangrijk is dat we een club als de vrienden hebben. Terwijl zijn vrouw Netty dit keer de taak van historisch kroniekschrijver heeft overgenomen met een interessant artikel over koetshuizen in het Spiegel.

Ook kunnen we deze keer weer terugkijken op een geslaagde Koninginnedag met een buitengewoon vrolijke borrel. Ton de Haan informeert ons als gewoonlijk over de stand van zaken omtrent verkeer en ruimtelijke ordening. En Vicky Maks verrast ons met een uitgebreid verhaal over de prominente plaats, die de fraaie Spiegelkerk in onze wijk inneemt.

Al met al kan ik u met dit Spiegelschrift van onze jubilerende Vereniging weer veel leesplezier toewensen. En graag tot ziens op de □interactieve□ bijeenkomst op 22 juni a.s!

Gerard C. de Groot

Het 5e lustrum

Alweer een kwart eeuw geleden is de Vereniging Vrienden van het Spieghele opgericht door bewoners die zich zorgen maakten over de toekomst. In de artikelen van Gerard Langemeijer en Bernard Nusselder verderop in dit nummer kunt u over de geschiedenis van het ontstaan van onze vereniging lezen. Maar hoe gaat het nu na 25 jaar? Is er bereikt wat de oprichters voor ogen hadden en kunnen we de vereniging opheffen omdat de doelstelling is bereikt? De oprichters gingen er in de statuten vanuit dat de vereniging voor de duur van 25 jaar moest worden opgericht. Als we zo de afgelopen jaren de revue laten passeren hoop ik dat u het met het bestuur eens zult zijn dat we door moeten gaan met onze activiteiten.

De koninginnedagborrel, begonnen eind jaren zeventig met een opkomst van ongeveer 75 Spiegelbewoners, is uitgegroeid tot een happening van meer dan 500 mensen, van

jong tot oud. Vanaf het midden van de jaren tachtig is Peter Heyen als bestuurslid belast met de organisatie van dit evenement. Voor nieuwe bewoners ook een goede gelegenheid om kennis te maken met buurtgenoten. Onze doelstelling

"het bevorderen van de gemeenschapszin tussen de bewoners in de wijk" is daarmee zeker een succes geworden. Er is in de afgelopen jaren veel overleg geweest met de gemeente over nieuwe bouwplannen. Of dit altijd tot optimaal resultaat heeft geleid zou ik niet willen beweren maar de eerste hoogbouwplannen van het Majellapark heeft de vereniging tegen kunnen houden, uiteindelijk zijn er villa's gekomen met enkele laagbouw appartementen.

Het verkeer is altijd een moeilijk onderwerp gebleven. We zijn er in de afgelopen 25 jaar in ieder geval niet in geslaagd oplossingen te vinden die alle wijkbewoners tot tevredenheid stemmen. De problemen zijn ook niet eenvoudiger geworden door het alsmaar toenemend autoverkeer. Volgens prognoses zal die tendens in de toekomst niet veranderen. Het verkeer zal daarom de komende jaren veel aandacht blijven vragen van het bestuur.

Maar desondanks is er toch reden voor tevredenheid. De vereniging telt ongeveer 700 leden. De heer en mevrouw Langemeijer-Lucassen hebben de afgelopen jaren veel foto's en ander historisch materiaal verzameld en daar over geschreven in het Spiegelschrift. Een woord van dank is hier zeker op zijn plaats voor de vele inspanningen die zij verrichten om het culturele erfgoed van het Spieghel te verzamelen en beschikbaar te stellen voor bewoners van Bussum en daarbuiten.

Maar hoe nu verder de komende jaren? Bij een jubileum past ook dat we stilstaan bij de toekomst. We leven in een tijdperk van de digitale cultuur en daarom hebben we als bestuur besloten een website te openen: www.spiegelvrienden.nl is daarvan het resultaat. Deze site zal u in de gelegenheid stellen actief mee te denken, ideeën in te brengen en van gedachten te wisselen over de toekomst van het Spieghel. Daarnaast blijft ook de communicatie via het Spiegelschrift en de algemene ledenvergadering bestaan. Ik nodig u dan ook van harte uit om 22 juni naar de vergadering te komen om het lustrum te vieren en aanwezig te zijn bij de opening van de website.

Dorothee Luykx

Voorzitter

Voorjaarsbijeenkomst Vereniging Vrienden van het Spieghel 2000...

In het Willem de Zwijger College op donderdag 22 juni 19.45 uur.

HET VIJFDE LUSTRUM

20.00 uur

Ontvangst met koffie.

20.30 uur

Het vijfde Lustrum

Korte speech van voorzitter Dorothée Luykx

20.35 uur

Presentatie van de nieuwe website: [www. spiegelvrienden.](http://www.spiegelvrienden.nl)

Een lustrumcadeau van de vrienden aangeboden aan alle Spiegelvaarders.

20.45 uur

Een feestelijk toast op het lustrum.

21.00 uur

Interactieve sessie rondom website spiegelvrienden in computerlokaal van het Willem de Zwijger onder begeleiding van enkele bestuursleden en leerlingen van de school.

21.40 uur

Algemene vergadering.

Agenda:

1. Opening
2. Notulen 10 juni 1999 (zie Spieghelschrift Najaar 99)
3. Financieel verslag penningmeester
4. Verslag kascommissie 1999
5. Décharge bestuur 1999
6. Benoeming kascommissie 2000
7. Rondvraag
8. Sluiting

22.30 uur

Einde bijeenkomst

De Tindalvilla wordt een Rijksmonument

De Tindalvilla, één van de meest indrukwekkende gebouwen in "Het Spieghele" zal in augustus 2000 definitief geplaatst worden op de lijst van Rijksmonumenten.

De villa werd gebouwd in 1900/1901 voor een lid van de roemruchte familie Tindal.

De musicus Hans Roelofsen, bewoner van de villa sinds 1986 en oprichter van de gerenommeerde Tindalstichting, koos voor de villa en de stichting de achternaam van de opdrachtgever van dit grootse bouwwerk; Louis Adrianus Tindal.

De kamermuziekavonden, exposities in de villa en de opera's of openluchtconcerten in de tuin, waarvan het aantal inmiddels de honderd al ver gepasseerd is, maken deze villa al bijna 15 jaar de meest toegankelijke in het Gooi.

De bewoners, hebben al een belangrijk deel van de villa en het interieur weer in een □monumentwaardige□ staat gebracht.

De sfeer tijdens de concerten in de riante suite met serre en hal, de eclectische architectuur van de villa met zijn Engelse tuin en koetshuis, heeft gemaakt dat de Tindalvilla een begrip is geworden voor de liefhebbers van de kamermuziek.

De muziek die daar te horen is, is van een ongelooflijke afwisseling; van de Italiaanse Renaissance madrigaal komedie tot Strawinsky's □histoire du Soldat, van strijkkwartet tot vocaal kwartet, van piano- tot gitaarrecital, van Schuberts piano en strijkkwintet tot Mozarts- of Beethovens blazerskwintet en van romantische liederen tot de □cross overs□ van klassiek, blues en jazz, het pakte allemaal even goed uit; dit seizoen waren er maar liefst zes recensies en zoals gewoonlijk zeer lovend.

Het organiseren van kamermuziek, hoezeer gewaardeerd ook, levert geen materiële bijdrage aan de restauratiekosten van de villa, integendeel; het bestuur van de stichting ontvangt subsidies en werft aanvullende sponsorgelden, om tot een sluitende jaarbegroting van de concertseries te komen.

Beoordeling van de subsidieaanvraag door de Raad van de Kunst van de Provincie N.H. plaatste de Tindalstichting meteen in de allerhoogste kwaliteitscategorie.

Ook werd de stichting gerangschikt door de Rijksbelastingen als □een Instelling van algemeen nut□, waardoor schenkingen fiscaal aftrekbaar zijn (dit betreft de muziek).

Het herstel van de villa in de oorspronkelijke staat, met torentjes, hoge schoorstenen, bordessen, hekken, pilaren, schilderwerk etc. etc., zal veel vernuft, geld en tijd vergen.

Als streefdatum voor de voltooiing van de restauratie wordt september 2001 gesteld tevens het Eeuwfeest en derde lustrum van de Tindalstichting.

Om een bijzonder weekendevenement te kunnen organiseren, is het dan wel de hoogste tijd de geëigende instanties en fondsen voor dit doel te mobiliseren.

Een ieder die meent een bijdrage te kunnen leveren; bouwtechnisch, aan fundraising of aan de commissie voor het Eeuwfeest of de restauratie-commissie, wordt verzocht met Hans Roelofsen of één van de andere bestuursleden contact op te nemen.

De Tindalstichting
Nieuwe 's Gravelandseweg 21
1405 HK Bussum
telefax: 035 692 29 48
e-mail: tindal@worldonline.nl
<http://www.tindal.nl>
bankrekening: 55. 40. 65. 681

Secretaris: Prof. dr. Michiel Korthals
Penningmeester Hans Boomsma (tel. 5254219)
Lid beeldende kunsten PÉPÉ Grégoire
Voorzitter en artistieke zaken: Hans Roelofsen

Nieuwe leden - Voorjaar 2000

Brouwer B. - Heidelaan 1 - 1406 RK
Bernauwer Th.- Heidelaan 2a - 1406 RM
Bulters P.G.M.- Graaf Florislaan 33 - 1405 BS
Bischot H. - Korte Meijerkamplaan 11 - 1406 SV
Dosker C.J.G. - Willemslaan 27 - 06 LT
Eck mevr. L. van - Prins Bernardlaan 4 -1405 CN
Ekker S - Heuvellaan 15 - 1406 KT
Groot M. de - Graaf Wichmanlaan 12 -1405 HA
Groot J.J. de - Stadhouderslaan 2 - 1405 GB
Hoogland B.J. - Kon. Emmalaan 15 - 1405 CJ
Hillen T.W.F. - Oranjelaan 14 - 1405 AZ
Josseling de Jong E. de - Gooilandseweg 10 - 1406 LL
Jaspers J. - Stadhouderslaan 7 - 1405 GA
Jong mevr. J. de - Graaf Wichmanlaan 10F -1405 HA
Lee W. van der - Prins Mauritslaan 31 - 1405 CT
Lamme M. - Berensteinerhof 1 - 1406 NK
Peper P.J. - Graaf Florislaan 16 - 1405 BT
Popescus mevr. M. - Berensteinerlaan 38 - 1406 NT
Prikkenaar van Dijk E. - Bredelaan 15 - 1405 LM
Rutgers A. - Koedijlaan 12 - 1406 KZ
Reqout J.L.M. - Boslaan 5 - 1405 BX
Schepel O.J. - Berensteinerlaan 28 - 1406 NT
Snijders M.J. - Heidelaan 24 - 1406 RN
Steen mevr. L. van der - J.F. Evertslaan 11 - 1406 KN
Scholten W.J. - P. J. Lomanplein 3 - 1405 CH
Schilperoort mevr. M. - Gooiland 10 - 1406 LD
Schoterman W.E. - Koningslaan 27 - 1405 GJ
Tange-Dufour mevr. C. - Parklaan 21 - 1406 KK
Verhoeven D. - Kon. Emmalaan 7a - 1405 CH
Wees J.G. van - Parklaan 26 - 1406 KM
Zadelhoff E.F.M. van - Meentweg 81 - 1406 KE
Zeijlemakers B.Y.W. - P.J. Lomanlaan 3 - 1405 BH

Geen nieuwe horeca aan de Generaal de la Reylaan

U hebt het wellicht in de regionale bladen gelezen. De geplande nieuwe horeca-activiteiten aan de Generaal de la Reylaan gaan niet door. Dit tot grote opluchting van de bewoners in het Prins Hendrikkwartier en het Oranjekwartier. Zij vreesden grote

overlast van de vier horecabedrijven die er zouden komen. Op het gemeentehuis stapelden de protestbrieven zich in zeer korte tijd op; in totaal kwamen er maar liefst 575 brieven binnen.

Omdat het Oranjekwartier deel uitmaakt van het Spiegel heeft ook het bestuur van uw vereniging zijn zorgen over de gevreesde overlast bij de gemeente kenbaar gemaakt en het protest van de bewoners van harte ondersteund. En naar nu blijkt niet zonder succes.

Maar er is meer aan de hand. Zo gaat Chris Saloon aan de Lambertus Hortensiuslaan dicht. Daarmee komt er een einde aan de trek van horecapubliek van Bussum naar Naarden en vice versa door het Prins Hendrikkwartier.

Voorts zal discotheek Smugglers aan de Nieuwe □s Gravelandseweg verdwijnen. Daarvoor in de plaats komt een a musementshal met 100 gokautomaten. In dit centrum zal geen alcohol geschonken worden en jongeren onder de 21 jaar hebben geen toegang. De sluitingstijd is

gesteld op 22.00 uur.

En tenslotte zal café □t Hoekje aan de Generaal de la Reylaan/hoek Stationsweg worden verbouwd tot een Grand Café met 75 plaatsen.

Dit alles is het resultaat van onderhandelingen tussen de gemeente en Krijco b.v, de eigenaar van de panden.

Niet iedereen zal blij zijn met deze ontwikkelingen, maar voor fanatieke kroeglopers blijven er nog voldoende café□s over.

Ton de Haan.

Koninginnedag 2000

Koninginnedag als altijd een succes

Net als voorgaande jaren is de oranje tent weer 1 dag van tevoren opgesteld door Gijs en Rens. Ieder jaar wordt er voor de band een compleet podium getimmerd.

Drank en eten werden net als vorige jaren verzorgd door de Spiegelaren Roy Sikking en Renee Visser. Zij werden bijgestaan door een flinke groep hulpverleners, voornamelijk uit familie en vrienden gerecruteerd. Assistentie is onontbeerlijk als in twee en een half uur 450 liter bier, vele liters rode en witte wijn en vierhonderd broodjes warmvlees en hamburger verwerkt moeten worden.

De muziek werd dit jaar verzorgd door □Moon dance□, een band die onder leiding van Spiegel- aren Karel de Vries (bas) en Paul Verschoof (sax), op het schoolplein de benen van uw bestuur en andere VVS□ers in beweging kreeg. En hoe want aan het einde van de borrel werd er weer eens echt ouderwets gedanst, een goed en gezellig voorbeeld voor onze jongere Spiegelbewoners.

Aan uw VVS bestuur de ondankbare en onaantrekkelijke taak om het Gooilandschoolplein weer te fatsoeneren, opdat de leerlingen na de vakantie geen

sporen terugvinden van deze uitzinnige overdaad van drank en maaltijden en directeur Jan van Oosterhout ook volgend jaar weer met een gerust hart de sleutel van de school aan uw bestuur overhandigt.

Peter Heyen

Koninginnedag 2000

Gezellig en geanimeerd

Dat viel even tegen. In plaats van het oranjezonnetje een zwaarbewolkte hemel, waaruit af en toe een druilerige regen viel.

Voor de vrijmarkt in het parkje achter de school niet zo fijn. Maar desondanks was er toch een levendige handel te bespeuren. En ook de deelname aan de diverse activiteiten leed nauwelijks onder de minder gunstige weersomstandigheden. Alleen de traditionele ballonnenwedstrijd viel letterlijk in het water. De ballonnen wilden niet door de regen. De kraam van

de "Vrienden van het Spieghele" werd weer druk bezocht. Vooral de verzameling oude foto's van bestaande en helaas verdwenen huizen van Netty Langemeijer trok veel bekijks. Daarnaast was er ook veel interesse voor het werk van de vereniging. Dat leverde zo'n 25 nieuwe leden op. Weliswaar geen record, maar toch een succesje.

En dan om 17.00 uur de Oranjeborrel. Als altijd gezellig en zeer geanimeerd. De "Midlife Revival Jazzband" swingde er lustig op los. En ja hoor, de eersten Vicky en Gijs Maks waagden zich op de dansvloer, gevolgd door vele anderen. De catering was weer voortreffelijk.

Met een toespraak van de voorzitter en het zingen van het Wilhelmus werd de borrel ruim na 19.30 uur afgesloten.

En toen was het vegen geblazen .....

Tot volgend jaar!

Ton de Haan.

**Spiegelkerk ontstaan uit de strijd om de mogelijkheid van
verscheidenheid in eenheid, bestaat 75 jaar.**

"Bij dezen hebben wij de eer u uit te nodigen tot bijwoning van de plechtige opening der kerk van de vereeniging tot evangelisatie te Bussum, aan den Nieuwe □s Gravelandsche weg op donderdag 26 maart 1925, des avonds om 8.00 uur.

*Namens de Bouwcommissie
H.C. Hogerzeil, voorz.
A.F. Dinger, secretaris*

Deze kaart geeft tot 73/4 uur recht op een gereserveerde plaats."

Met deze uitnodiging kreeg, bijna 100 jaar nadat er in het van oorsprong overwegend rooms-katholieke Bussum een afzonderlijke hervormde gemeente bestond, de ethisch orthodoxe richting van deze gemeente als gevolg van een jarenlange □richtingsstrijd□ met deze gemeente een eigen kerk.

Na aanleg van de snelle spoorwegverbinding met Amsterdam (1874) groeide het aantal nieuwkomers namelijk gestaag. Zij vestigde zich vooral in het Spiegel, een nieuwe wijk aan de □andere kant□ van het spoor. Deze doorgaans goed opgeleide en ondernemende nieuwkomers vonden slecht aansluiting bij de traditioneel denkende en tamelijk gesloten autochtone bevolking en voelden zich ook niet thuis in de plaatselijke, zeer behoudende, hervormde kerk. Veel nieuwkomers hingen de ethische richting aan, een richting die het midden houdt tussen de confessionele en de vrijzinnige, met het accent op het persoonlijke gewetende ervaring en het Christen-zijn in het dagelijks leven, maar voor hen was geen plaats in de Irene kerk.

Zo werden velen genoopt het heil elders te zoeken of helemaal niet meer ter kerke te gaan.

Enkele verontruste leden namen het initiatief om met de toenmalige streng confessionele dominee B.J. van Heijningen te overleggen of er niet zo nu en dan een ethische dominee zou mogen komen preken om tegemoet te komen aan anders denkende en om de jeugd te blijven interesseren in de kerk door kinderen wat meer eigentijdse catechesatie te bieden.

Met de afwijzing van dit verzoek en de weinig soepele houding van de kerkenraad was een officiële confrontatie niet meer te vermijden en werd, naar Hilversums voorbeeld, de vereniging tot Evangelisatie in 1915 opgericht. Het was nooit de bedoeling om een eigen kerkgenootschap te vormen, dit blijkt uit art. 13 van de statuten waarin "Het

bestuur overweegt telkenjaren de vraag of de toestand in de Hervormde Kerk ook zoodanig is gewijzigd, dat het bestaan der vereeniging niet meer gewettigd is".

Van meet af aan is, de in het bestuur aangetrokken, in het Spiegel wonende Evangeliste (godsdienstonderwijzeres), mejuffrouw Suzanne Maria van Woensel Kooy een stuwende kracht in deze vereniging. Kinderkerk, zondagschool, catechesatie voor de jeugd, bijbelzingen, wekelijkse godsdienstoefeningen, huisbezoek, het schrijven van eigentijdse liedteksten, al wat nodig is om een verbinding tussen mens en kerk te bewerkstelligen.

Door de enorme toeloop en inadequate huisvesting is de bouw van een jeugdkapel gewenst. Mejuffrouw van Woensel Kooy, dochter van een vermogend man (hij verdiende zijn kapitaal door Bussums zand naar Amsterdam te verscheppen) die zelfstandig woonde op de Meentweg 54 stelde een deel van haar tuin beschikbaar om de kapel op te bouwen.

Het jeugdwerk bleef zich uitbreiden. De voor de zondagse bijeenkomsten gehuurde Tuinzaal van Concordia werd verruild voor de Grote Zaal omdat de opkomst van belangstellenden voor de "grote prekers" (ethische dominees en hoogleraren) steeds toenam. Zo ontstond er dringende behoefte aan een eigen plaats van samenkomst.

Huisarchitect van de familie van Woensel-Kooy had in 1922 opdracht gekregen een bouwtekening te maken nadat in 1918 reeds een stuk grond aan de Nieuwe "s Gravelandse weg was gekocht van de dochter van de dichter Hendrik Jan Schimmel (voor dfl. 8750,00). In oktober 1923 geeft het college van B&W vergunning af en zo is uit kerkelijk revolutionair gedrag de gemeente van de Spieghelkerk ontstaan.

Hoewel de Vereniging voor een tijdvak van 29 jaren werd opgericht werd zij pas in 1958 opgeleverd. Na vele verzoeningspogingen kreeg zij in 1941 met behoud van eigen identiteit bij de Hervormde Gemeente in Bussum onderdak en in 1951 werd de Spieghelkerk een Hervormde Wijkkerk.

Inmiddels heeft de Spieghelkerk een veel bredere functie binnen de kerkelijke gemeenschap gekregen. Sinds 1999 ingebed in de "Samen op weg" kerk van Bussum. Met dit af. SOW-proces vinden van oorsprong Hervormde- en Gereformeerde kerkmensen elkaar in de woorden van een bijbel. In dit wordingsproces dat al 2000 jaar levens is vinden diverse "stromingen" elkaar als vrucht van het openstaan voor elkaars kerkelijke beleving. De strijdbijlen van weleer zijn begraven, contacten met de drie andere kerken in het Spiegel zijn vriendschappelijk en wederzijds opbouwend. Het hele gebied van de Hilversumse Meent maakt deel uit van kerkelijk Bussum protestants zowel als katholiek en dat komt ook de Spieghelkerk ten goede. Omdat niet alle mensen eenzelfde belevingswereld hebben houdt de Spieghelkerk drie diensten met onderscheidend karakter per zondag.

Bussum kent 4000 Hervormde d.w.z. geboortelieden, doopleden en belijdende lidmaten. Hiervan woont 1/3 deel in het Spiegel en de Hilversumse Meent. Binnen de structuur van de Nederlands Hervormde Kerk wordt de kerk- orde gehanteerd waarin iedere wijkgemeente autonoom is. Bussum telt 3 wijken en heeft daarvoor 5 predikanten. De belijdende leden hebben direkt zeggenschap bij het "beroepen" van hun predikant. Deze "lokale kleur" is bij de keuze van de predikant steeds van groot belang. Zo hecht men in de Spiegelwijk eraan dat haar dominee met beide benen in de maatschappij staat en weet wat er gaande is. Lid zijn van een serviceclub kan dan ook in zijn/haar voordeel zijn. Na mej. Van WoenselKooy kende de wijk de dominees Bartlema, Kooyman, bijgestaan door AnouetFeisser, H.J. ter Haar Komeny, Den

Tonkelaar, Gijzel en Korevaar. Vanaf september 1996 is ds. P.G. Vellekoop predikant en bewoont □de Kruithof□ het oude huis van mej. Van WoenselKooy.

Van de Blaricumse architect Theo Rueter is de Spiegelkerk zijn bekendste ontwerp. In Amsterdamse Schoolstijl met duidelijke Berlage kenmerken zoals de karakteristieke portico's. Het interieur dat in 1970 een □modernisering□ onderging is grotendeels weer in de kleuren teruggebracht zoals door hem uitgevoerd was. Muren lichtgrijs, constructiedelen Engels rood, dakstokken helblauw en aan de onderkant goud sjablonen versiering. De vloer heeft rode zandstenen tegels met grijsgroene plinttegels afgebiesd. De originele gekleurde glas in lood ramen waren nog aanwezig.

Onlangs onderging de kerk met de aanbouw van de zijspiegghel een flinke uitbreiding. In totaal kwam er 152m2 bij waardoor een universeel kerkruiimte ontstond voor zondagse diensten en doordeweekse activiteiten, tevens de entree partij voor de kerkzaal met moderne garderobe en toiletvoorzieningen. Een brede gang met lichtkoepel verbindt de kerk met de bijruimten. Met twee vouwwanden is de grote zaal te verdelen in drie aparte vertrekken. De kleuren zijn

aangepast aan het interieur van de kerk. De kerk biedt plaats aan 350 zitplaatsen.

De enige plaats waar de klok thuishoort is hier in de toren in het Spiegel. De klok was aanvankelijk bestemd voor, toen, prinses Beatrix. Na het gieten bleek dat haar initialen in Spiegelbeeld waren weergegeven. De klok echter was verder perfect en roept nu elke zondag de kerkgangers naar de Spiegghelkerk. Lyrisch zijn de leden over het zingen in deze kerk en dat is niet in de laatste plaats te danken aan het Verschueren orgel dat sinds 1978 geplaatst werd nadat het oude orgel (1930) het af liet weten omdat het niet bestand was tegen het heheluchtverwarmingssysteem. Samen met de goede akoestiek een lust voor het oor.

Voormalig ouderling de heer W. Wijt met wiens hulp dit artikel tot stand kwam, heeft met zijn aantreden als kerkvoogd nog het laatste staartje van de verbouwing in het kader van modernisering van de kapel meegemaakt. Nu de nevendiensten geïncorporeerd zijn in de gewone kerkdiensten wordt het wat achterafgelegen houten gebouwtje naast de pastorie afgestoten. Hopelijk brengt die nieuwe eigenaar het weer in oude stijl terug.

Het past de Vrienden van het Spiegghel in haar 5e lustrumjaar een saluut te brengen aan de 3x 20 jaar oudere collega jubilaris en herinnert de leden eraan dat zij 10 jaar geleden gastvrij zijn onthaald om het 3e lustrum te vieren in de kerk die zelf toen het 75 jarig bestaan van haar gedenkwaardige oprichting herdacht. Waar Suzanna Maria van Woensel Kooy voor stond en nu verwezenlijkt is: kerkelijk samengaan; symbool van eenheid in verscheidenheid.

Kerkdiensten (Nieuwe □s Gravelandseweg 34) S.O.W. Bussum West 10.30 uur Sion G.B. Streekgemeente 9 en 17.00 uur.

Iedere zondag kinderdienst en creche samenvallende met de kerkdiensten.

U bent welkom.

P.S. Inmiddels is er een boekje uitgegeven over 80 jaar jeugdkapel: □De Heer Is Op Deze Plaats□, door Hendrik Haafkens.

Vicky Maks

Was oprichting van "De Vrienden van het Spiegel" noodzaak?

Op 28 mei 1975 werd onze vereniging opgericht door een groep Spiegelbewoners die zich grote zorgen maakten over de toekomst van het Spiegel. In de zeer zware crisisjaren vóór de wereldoorlog begon reeds de verpaupering door achterstallig onderhoud aan de huizen. Men kon in veel tuinen een bord aantreffen met het woord TE KOOP. Deze bordjes bleven zonder resultaat en werden gewijzigd in: "TE HUUR OF TE KOOP". In 1940 begon de oorlog en verdwenen deze bordjes. Om hoge Duitse officieren te kunnen onderbrengen werden villa's gevorderd, terwijl de Gooilandschool en de Brandsmaschool gebruikt werden voor het inkwartieren van de Duitse soldaten. Toen Arnhem plat gebombardeerd werd, kreeg o.a. Bussum een grote stroom vluchtelingen te verwerken. Ook in het Spiegel gaf men de vluchtelingen onderdak. Na de Japanse capitulatie werden de vluchtelingen uit Indonesië ook in Bussum opgevangen, dus ook in het Spiegel.

Een heel ander probleem in de oorlog was het gebrek aan brandstof. Zo werden o.a. door de burgers heel veel bomen in het Spiegel omgekapt. Het parkje aan de Boslaan/Parklaan stond toen vol met niet al te dikke bomen. Met een flinke zaag en wat kapwerk werden die omgehaald; de Duitse soldaten die toen ingekwartierd waren in de Gooilandschool deden of ze niets hoorden of zagen. Na de bevrijding trokken de Canadese soldaten in de door de Duitsers bewoonde villa's en scholen. Een ander probleem was dat trouwlustige paartjes die bij gebrek aan woonruimte in de oorlogsjaren niet hadden kunnen trouwen, ook na de oorlog nog heel lang op woonruimte moesten wachten. Veel Indische Nederlanders werden ook in het Spiegel ondergebracht. Het Spiegel viel door de crisisjaren vóór de oorlog buiten de aanleg van de riolering. Bij hevige regenval stonden de lanen daarom blank. Toch waren die lanen bijzonder fraai door die bomen langs de weg. Er waren geen trottoirs maar grasstroken met hier en daar grindkuilen om het regenwater op te vangen. Het was heel, heel stil in al die lanen, de doorgaande route via de Cort van de Lindelaan bestond nog niet. Je kon inderdaad de vogels horen fluiten. In een krantenbericht van 1930 kunnen we lezen dat de directeur van gemeentewerken van Bussum, de Heer Ir. J. Gerber toen al problemen voorzag. Hij stelt: WELKE MIDDELEN HEEFT ONZE GEMEENTE TER BESCHIKKING OM HET TUINDORPKARAKTER van onze gemeente te behouden? Zag hij toen al het probleem DE AUTO? Wie zal het zeggen! In de Gooi en Eemlander van 1962 valt te lezen dat de gemeenteraad van Bussum droomt over de schone taak KOOPCENTRUM TE WORDEN VOOR GOOI NOORD. Men fantaseert dan al over 100.000 KLANTEN. Oude kranten lezen is best wel 'n aardige bezigheid en vooral politici aan te bevelen.

Zaterdag 4 Dec. 1954: REQUEST van SPIEGELBEWONERS VER BENEDEN PEIL EN BELEDIGEND GEACHT is het antwoord van wethouder Bouma. Op die twist zullen we hier niet ingaan . ALLEEN één zin uit het antwoord: FLATBOUW in de toekomst alleen daar waar het ten volle verantwoord is. Rond 1958 wierp zich een Spiegelcomité op onder leiding van de Heer J. P. Meijer met het verzoek: geen verdere flatbouw in het Spiegel. Of het voor burgers goed is om oude kranten te lezen is inderdaad een vraag. Doe het niet voor het slapen gaan, het kost u uw nachtrust. Het is beter als buurtbewoners samen waken over eigen woonomgeving. Het is niet zomaar dat de Vereniging Vrienden van het Spiegel werd opgericht. Het was bittere noodzaak. Er zijn krantenartikelen genoeg te vinden over het op hol slaan van bestuurlijk Bussum rond de jaren 1976-1990, maar ik wil u daar niet mee vermoeien.

Vroeger gaf de gemeente een prima verzorgd Voorlichtingsblad uit dat door de burgers zeer goed gelezen werd. Heel jammer dat door de bezuinigingsdrang die communicatie met de burgers moest verdwijnen. □Toevallig□ heb ik het Voorlichtingsnummer van de gemeente juli 1976 voor mij liggen. Dat nummer verscheen een jaar na de oprichting van onze vereniging in 1975. In dat Voorlichtingsblad van de gemeente werden de uitgangspunten voor een bestemmingsplan over het Spiegel genoemd. Heel in het kort enkele doelstellingen. (Van de GEMEENTE)

- Versterking van de kenmerkende verschijningsvorm voor Bussum t.w. het TUINSTADKARAKTER
- beperkte bebouwingsdichtheid
- overwegend laagbouw

- Waar hoogbouw aanwezig is dient geen verdere hoogbouw plaats te vinden.

Je gelooft je ogen niet als je dat leest. Zegt het gemeentebestuur dat? Hebben wij die politici zelf gekozen? Gefeliciteerd dan. Ruim 10 jaar later wordt aan de Graaf Wichmanlaan een flatgebouw gebouwd met de fraaie naam "Residence Spieghelrand en pal daarnaast en vlak er op Spiegelzicht!! En dat ten koste van de bewoners van het Nassaupark en Meentweg. Protesten van de bewoners

werden zonder goede argumenten terzijde geschoven. De vraag is of de Vrienden van het Spieghel toen wel alert zijn geweest. In ieder geval de gemeenteraad sliep. Eén ding is zeker : wij hebben in het Spiegel echt een vereniging nodig, maar dat wil ook zeggen dat we beslist niet alles aan het Bestuur alleen mogen overlaten. Dat is niet eerlijk en veel te zwaar. Waar zijn b.v. de commissies gebleven? Bij ons 25-jarig bestaan past echt een woord van hulde aan het huidige bestuur. Nog steeds blijkt het Spiegel nieuwe bewoners te trekken. Inderdaad, het is hier nog steeds goed wonen, maar we moeten waakzaam blijven. Flatbouw, verkeer, groen of beter gezegd geen groen zullen wij kritisch moeten blijven volgen. Wie maakt nieuwe bewoners lid? Natuurlijk hebben nieuwe bewoners hun handen vol met de inrichting van hun villa en willen we ze ook niet lastig vallen, maar als het toevallig uw burens zijn geworden en u kennis met hen maakt, kunt u de Vereniging Vrienden van het Spieghel wel ter sprake brengen. Later vergeet u dat misschien.

Gerard Langemeijer.

Bestaan er nog koetshuizen in het Spiegel?

Jazeker maar de huizen worden niet meer bezet door een koets. Na onderzoek blijken er meer te zijn dan ik dacht. Zelfs voor een afstand één laan verder, vertelde indertijd de heer Moes mij, liet de familie vanaf de Breedelaan naar de Koningslaan de koets inspannen en voorrijden want de dames met hun lange rokken wilden niet door de modder lopen, bovendien was een rijtuig een teken van stand. Men kon ook een rijtuig huren bij de stalhouderij op de Graaf Wichmanlaan, die nu verdwenen is en vroeger behoorde bij Hotel Nieuw Bussum (afgebroken), dat stond op de plaats waar nu het Oranjepark is. Om er in te komen beginnen we met een half koetshuis□.

Graaf Florislaan 26 heeft achter in de tuin nog 'n half koetshuis met ruif, dat eigendom was van de vroegere villa op de Meerweg het instituut Nova, nu Meerweg 28-40. De heer Mörzer Bruins heeft indertijd vastgesteld dat de reusachtige paardenkastanjeboom vóór het koetshuis ongeveer 250 jaar oud is.

Floralaan 2a Dit grote koetshuis tevens koetsierswoning, hoorde bij de vroegere villa van Krasnapolsky villa Gabrielle, waar nu de school Stimulans ligt. Het is door de eigenaar versierd met geschilderde prachtige krullen.

Koningslaan 8 Uit 1899 stamt het koetshuis aan de kant van de Gudelalaan. Het had een plee voor de bedienden en een droogzolder.

Koningslaan 6 heeft een fraai koetshuis aan de kant van de Gudelalaan en komt al voor op de kaart van 1884. Het heeft mooie dakgolven en gebogen stalraampjes. De

villa er tegenover Koningslaan 13 was het evenbeeld maar het koetshuis is daar verdwenen.

Koningslaan 4 Het achterste gedeelte van de villa Helma was vroeger volgens de verhalen het koets- huis dat hoorde bij de villa Gratia op no. 2a.

Gudelalaan 1 ligt daar vlakbij en ook hier stalde men zijn rijtuig in het koetshuis naast het huis. Versierende elementen van de villa zien we in het koetshuis terug. Aan onze linkerhand hiertegenover.

Graaf Wichmanlaan 27 Rechts naast de villa Maria Hoeve bevindt zich nog duidelijk herkenbaar het oude koetshuis, nu garage.

Graaf Wichmanlaan 34a is een woonhuis waaraan men nog duidelijk ziet dat het een koetshuis is geweest, getuige het raam van de hooizolder en de geheel in tact gebleven inrijdeuren.

Koningin Emmalaan 11 nu woonhuis, was eigenlijk ook een koetshuis dat hoorde bij de villa op no 18 er tegenover. Vanwege de privacy woonde de koetsier dikwijls op enige afstand. Het is onherkenbaar verbouwd.

Meerweg 17 heeft twee markante koetshuizen met mascarons (leeuwenkoppen).

Jammer dat er in Bussum nog geen enkel koetshuis op de monumentenlijst is geplaatst!! In 1898 stichtte de Bouwmaatschappij Nieuw Bussum een atelier, koetshuis met woning, eige- naar J.C.Loman. In het atelier schilderde Thomas Cool in 1898 toen hij woonde op Klein Delta, gelegen aan de Graaf Wichmanlaan. Waarschijn- lijk heeft het linkse koetshuis behoord bij de villa Berensberg op de Nieuwe 's Gravelandse-weg (nu afgebroken) want er staat een beertje op, het is kunstig versierd met krullend stucwerk. Dit linkse koetshuis is lange tijd toonzaal geweest voor herenhoeden en nu woning met atelier. In het rechtse koetshuis werden de paarden Wanda en Eva gestald, de kabouters (jonge meisjes padvinderij) hadden hier enige tijd hun onderkomen en is nu steeds aan verschillende firma's verhuurd.

Lindelaan 12 heeft achter het huis een verrassend koetshuis met daarin een duidelijke plaats tussen twee stenen muren waar het paard stond. De eigenaar vertelde me dat hij geen paard bezat maar dat de schimmel van sinterklaas er nog gelogeed had. Het huisje is niet veel veranderd, de koetsier sliep op de vliering, "vide" zouden wij tegenwoordig zeggen.

Lindelaan 11 Het koetshuis van deze villa staat nog maar voor de helft in deze tuin, de andere helft is verkocht aan Heemburgh dat er achter ligt, het is pas gerestaureerd. Het was koetsierswoning met een royale paardenstal. Het grappige in deze tuin zijn twee kleine wachthuisjes, waar volgens de overlevering de koetsiers konden wachten, later gebruikt als onderkomen voor de honden.

Schimmellaan 2 was vroeger een koetshuis met oranjerie, waar de potplanten in de winter bewaard werden. Gebouwd in 1901 en nu woonhuis, terwijl de grote ramen met ronde bogen de lijnen aangeven waar de inrijdeuren waren. Het hoorde bij de concert-villa Jorulo op de Nieuwe 's Gravelandseweg 21.

Meentweg 45 is een koetshuis met versierende muurankers, dat steeds weer voor andere doeleinden gebruikt is. Het behoorde vroeger bij de villa "Acacia" -nu 2 woonhuizen op de Nieuwe 's Gravelandseweg 29/31- die reeds voorkomt op de kaart 1884. Het koetshuis wordt bij de stichting "stal" genoemd.

Koedijklaan 14 is nu een woonhuis, vroeger een koetsierswoning met koetshuis en hoorde toen bij een villa op de Koningslaan die nu afgebroken is, daar zijn nu de villa's op no 51a en 53. De saillante punten van een koetshuis zijn nog bewaard gebleven tot 1945 en goed op bijgaande foto te zien : hooizolder en grote deuren. Op het dak een versierende makelaar en een luchtkoker om het broeien van het hooi tegen te gaan. Een houten dwarsbalk ondersteunt de dakrand.

Bredelaan 6 was het koetshuis dat behoorde bij de villa Furuheim op de Koningslaan (nu afgebroken) Architect Bert Oostra heeft samen met Hans Zwolsman dit koetshuis schitterend verbouwd tot een woning met behoud van karakteristieke elementen zoals de vorm van de inrijdeuren, de deur van de hooizolder met daarvoor een katrol.

Nieuwe 's Gravelandseweg 78a Daar staat het koetshuis met de fraaie naam Dravershof dat behoorde bij de houten villa "De Zanderij" Het is nu een eigen woonhuis.

Herenstraat 109 Hoek Eikenlaan De bewoners wisten het niet, maar ze zijn in het bezit van een koetshuis uit 1896 zoals we op de bouwtekening terugvinden.

Nieuwe Hilversumseweg 40 Dit heeft een koetshuis uit 1906, dat staat links aan de kant van de Gooibergstraat. Binnen bevindt zich nog een likbak (drinkbak) voor het paard en een open riool met oude keitjes wijst op de afvoer van de paardenbehoeften. De deurklink heeft kleine handjes. Via een klapluk werd het hooi van de zolder naar de stal getransporteerd.

Tot slot over koetsen gesproken: een dezer dagen kwam ik het gezegde tegen "uit de koets vallen". Weet u wat dat betekent? Alle illusies verliezen of ontнуchterd worden!

Netty Langemeijer

Bestuursleden gezocht

Wij moeten er helaas rekening mee houden dat binnen afzienbare tijd een of meer bestuursleden hun functie ter beschikking zullen stellen.

Om de continuïteit van de vereniging te waarborgen zoeken wij daarom nieuwe bestuursleden. Onze gedachten gaan uit naar mensen die affiniteit hebben met het Spiegel

en tevens hier wonen. Gezien de komst van veel jonge gezinnen in de wijk, zouden we graag zien dat ook wat jongere Spiegelbewoners op onze oproep reageren.

Bestuursvergaderingen vinden in de regel eens in de 6 à 8 weken plaats bij één van de bestuursleden thuis in een informele sfeer. Dat bevordert tevens de vriendschappelijk onderlinge contacten zoals die onder vrienden □ in dit geval de vrienden van het Spiegel □ kenmerkend zijn.

Voelt u zich door deze oproep aangesproken, aarzel dan niet en neem contact op met onze secretaresse Christine Dijkman of een van de andere bestuursleden, wier namen in dit Spiegheleschrift zijn vermeld.

Gerard Langemeijer 80 jaar!

Op 8 mei j.l. is ons erelid Gerard Langemeijer 80 jaar geworden. Wie in het Spiegel kent Gerard niet? Samen met zijn vrouw Netty is hij zeer betrokken bij het Spiegel en de Historische Kring Bussum. "De Vrienden" wensen de 80-jarige nog vele gelukkige en gezonde jaren toe, samen met Netty, de kinderen en kleinkinderen.

Dorothee Luykx, voorzitter.

Rectificatie

Wij betreuren het feit dat in de Notulen van de Algemene Ledenvergadering van 10 juni 1999, negatieve opmerkingen over het Spiegheleschrift aan mevrouw Wittert van Hoogland toegeschreven zijn die zij niet gezegd heeft.

Sterker nog, zij laat weten het Spiegheleschrift bijzonder mooi te vinden en het wonen aldaar heerlijk te vinden. Voor deze foutieve vermelding willen wij onze welgemeende excuses aanbieden.

Redakteur: [Julius Jaspers](#)
Laatst bijgewerkt: 2002-12-27